

Sõda mõjub kõikidele, isegi kui igaüks näeb seda omamoodi.

„Nii nad sõdivad“ on sümfoonia rahvale, kes võitleb oma vabaduse eest. Läbi mitme paralleelse loo jutustab se film, kuidas väga erinevad inimesed panustavad Ukraina kaitsesse. Selles kaleidoskoobis on ühel pool naised, kes ühes Karpaatia külas kogunevad iga nädal, et palvetada sõdivate meeste ja poegade eest. Teisel pool aga ongi mehed rindel, kaevikus, suurtükkide taga ja meditsiiniteenistuses. Nende kahe pooluse vahele jäävad veel vabatahtlikud, kes organiseerivad kõikvõimalikku abi rindele. Kogu filmi jutustavaks raamiks on ukraina stand-up koomiku Anton Timošenko esinemine, mis annab sündmustele kohati iroonilise, kohati traagilise, aga alati ukrainapärase vaatenurga.

Rezissöör/stsenarist – Ilmar Raag / 360 MEDIA OÜ
F R Faehlmanni 10 // Gonsiori 27 // Tallinn

Valik filmitud kaadritest:

<https://vimeo.com/929054790/cbb3b5de85?share=copy>

Formaat:

Filmitud materjali prioriteetne formaat on 90 minutiline dokumentaalfilm. Kuid põhimõtteliselt on võimalik filmi üksikuid lugusid esitada ka eraldiseisvate lühifilmidena. Allikad, kes võimaldaksid juurdepääsu unikaalsele materjalile vastupanuliikumisest, on seadnud tingimuseks, et nende lood oleksid ingliskeelses versioonis kättesaadavad ka lühifilmidena sotsiaalmeedias.

Tootmine

Ilmar Raag alustas filmivõtetega 2023. aasta suvel. Praeguseks hetkeks on umbes 50% esmasest nägemusest filmitud. Vaja on veel filmida

- 1) Rahvusvahelise Leegioni stabiliseerimiskeskuses, kuhu tuuakse rindelt haavatuid, (5-10, märts)
- 2) Karpatska Sich pataljoni evakuatsioonimeeskonnaga, kes kasutab Eestist saadetud masinaid,
- 3) Krimmi tatari jalaväe üksuse saatusest,
- 4) Ühe määratlemata droonimeeskonnaga,
- 5) Vastupanu liikumise esindajatega.
- 6) Viimases järjekorras filmitakse stand-up koomiku esinemist.

Film kasutab ka Ukraina relvajõudude üksuste videomaterjali, mille õigused me peame ostma.

Filmimine toimub 14-20 päevaste lähetuste vormis 3-4 liikmelise meeskonnaga. Igas võttepaigas veedetakse vähemalt 4 päeva, et filmitavad inimesed harjuksid kaameraga ja me võiksime näha võimalikult autentset elu. OPSEC-i piiranguks on filmitud materjali avaldamise aeg, mis on 6 -12 kuud pärast filmimist.

Meeskond:

Rezissöör/stsenarist – Ilmar Raag

Operaator – Ilma Raag, Mykola Kobzar ja mitmed teised

Produtsent – Jevgeni Supin

Kaasprodutsent - Olga Hartšuk

360 MEDIA OÜ

F R Faehlmanni 10 // Gonsiori 27

Tallinn

Esialgne stsenaarne visand

I osa – Sõda käib, aga paljud alles valmistuvad oma panust andma

3. brigaadi võitlejad sumpavad poole sääreni poris. Nad ründavad vastase kaevikuid Bahmuti ligidal. Me ei näe vastast rohkem, kui ainult läbi ebamäärase droonipildi, kuid ukraina sõduri peakaamera pildist on kosta hingeldamist ja karjeid.

Kiievis on stand-up koomik Anton Timošenko oma garderoobis enne etendust. „Pärast küsitakse, et vanaisa, mida sa tegid sõja ajal. Ma vastan: „Pojakene, ma tegin nalja.“

Karpaatias, Stari-Sambiri linna ligidal kogunevad naised palvetama oma meeste eest sõjas. See käib pikalt. Samas külas on abielupaar. Olena on külakooli direktress ja tema mees Jura on kohaliku armee abistamise hing.

Stari-Sambiris toimub Ukraina iseseisvusaastapäeva tähistamine. Selle osana loetakse lavalt ette ka nimed, kes kodukandist on selles sõjas juba langenud. Jura seisab rahva hulgas ja hoiab kätte südamel.

Jura organiseerib oma küla meestega ühe sõjaväele mineva auto remondi. Ühel pidupäeval ta sõitleb mehi, kes ei tee piisavalt rinde jaoks. Kohaliku preestriga arutatakse olukorda rindel. Jura valmistub rindele sõiduks, et sinna viia erinevat kraami.

Stand-up Timošenko räägib juba lava peal, kuidas välismaalt abi saamine viibib.

Suurtüki meeskond istub Bahmuti ligidal ühe maja keldris ja vaatab mobiiltelefonide pealt Ukraina-Itaalia jalgpallimängu. Neil ei ole mürskusid, et sõdida. Järskus varahommikul tuleb telefonikõne, et tuuakse mõned mürsud. Nüüd läheb jooksmiseks. Tuuakse 7 mürsku ja need lastakse ka tee. Suurtükiväelased ise ei tea, keda või mida nad lasevad. Siis on mürsud otsas ja mehed jälle lihtsalt ootavad.

Hospitaljeerid on vabatahtlikud meedikud, kes tegelevad haigete evakuatsiooniga. Katja on professionaalne anestesiooloog, kes käib iga kuu Kiievist vabatahtlikuna haavatuid evakueerimas. Zenja on 19. aastane juura üliõpilane, kes läheb esimest korda evakuatsioonimissioonile. Ta kardab omajagu. Katja toetab teda.

Krimmi tatari pataljoni juures õpetavad eesti instruktorid äsja armeesse mobiliseeritud mehi. On näha, et mehed on algajad ja eesti instruktorid on omajagu sünged.

Droonimehed katsetavad Eestist saadetud droone. Annavad eestlastele tagasisidet. Varsti lähevad ka nemad uuesti rindele.

Jura sõidab rindele. Olena saadab teda ära, justnagu ta mees läheks päriselt sõtta. Jura jagab rindel asju. Mõnikord ollakse väga rõõmsad ja mõnikord on näha, et tegelikult on toodud asju, mida rindel väga ei vajatagi. Ometi on tegemist Jura koduküla meestega. Ühel neist on pisarad silmas.

Järjekordne lahing. Üks ukraina sõdur on jäänud koos kaaslasega postile, mida ründab korraga terve vastase jagu, umbes 10 meest ja soomusmasin. Me ei näe hästi vastast, aga kogu tegevus on täidetud hirmuga.

Konstantinovka stabiliseerimiskeskusesse tuuaksegi haavatuid. Toimub esmane löikus. Pärast pestakse veri kivipõrandalt. Haavatud viiakse õue, et neid edasi saata haiglasse. Üks mees palub, et tal lubataks suitsetada. Katja vaatab teda: „Kostja, sul on rindkeres auk. Saad sa aru. Läheme haiglasse ja seal otsustatakse, kas sa saad suitsetada või mitte.“ Kostja siiski nõuab ja lõpuks tal lubatakse suitsetada. Enne väljasõitu. Zina on rõõmus, et sai hakkama esmasel kohtumisel päris haavatutega. Katja on surmväsinud.

Timošeno räägib lavalt, kuidas parimad mehed, vabatahtlikud on tihti juba langenud, aga sõda ei ole sugugi lõppenud.

II osa Lahing, surm ja uus algus

Taas lahing. Eriväelased ründavad venelaste kaevikut. Vastaseid saab surma.

Stari Sambiris tähistatakse esimest septembris. Lauldakse hümnid ja siis räägitakse kodumaa kaitsjatest. Õpetajate toas on aga meeleolud palju tõsisemad. Õpetajad teavad, et peavad laste eest oma tegelikke emotsioone varjama. Olen (Jura naine) räägib, kuidas ühe õpetaja mees sõdib ja ühel on poeg langenud.

Lahing 47. brigaadi võitlejatega. Üks meestest saab haavata. Palju ropendamist.

Karpatska Sitši (Või rahvusvahelise leegioni) evakuatsiooni meeskond toob haavatu eesliinilt. Pingeline stseen.

Drooni meeskond räägib muutunud sõjast. Näeme, kuidas nad lähevad positsioonile ja videopildis näeme, kuidas tabatakse vastase tehnikat.

Krimmi-Tatarlaste võitlejad lähevad võitlusse. Kaks võitlejat räägivad oma kogemusest. Et vastast ei tohi alahinnata.

Saame teada, et üks kõnelejatest sai surma.

Toimuvad sõduri matused. Kirikus ja siis matmine Marsi väljadele, kus sõduri haudadel ei paista lõppu olevat.-

Jura on oma pere ja sõpradega ümber laua. Nad tõstavad ka klaasi langenute mälestuseks. Ja siis läheb elu edasi.

Timošenko on tagasi jõudnud lavalt garderoobi. Ta rääbib sellest, kuidas kogu maa lootused ja meeleheide on kui ameerika mäed. Ülesse ja alla.

Uus esimene 1. september. Õues laulavad lapsed hümmi. Kaamera jälgib noori ja siis peatub poiste peal, kellest juba aasta pärast võib-olla saavad sõdurid.

Suurtükimeeskond ootab laskemoona

Ukraina suurtükimeeskond laseb ameeriklastelt saadud haubitsaga. Moona on vaid 5 mürsku. Nad on oma positsioonid ülesse seadnud küla serval, üsna mahajäetud majade ligidal. Kui lasud on lastud, siis kulub nendee peamine aeg laskemoona ootamisele. Nii jõuavad nad Starlinki vahendusel vaadata ka jalgpalli Ukraina-Itaalia. Laskemoon saabub öösel. 6 mürsku. Need lähevad ka kohe vaenlase poole tee.

Hospitaliieerida vabatahtlik evaukatsiooni meeskond läheb esimesele ülesandele

Kogu meeskonnas on ainult üks meedik – Katja. Kõik teised on vabatahtlikud, kes on äsja saanud baas väljaõppe. Noorim nende seas on 19. aastane Ženja, kes närveerib enne esimest korda elus päris haavatute nägemist. Haavatud võetakse peale stabiliseerimispunktist ja

paigutatakse eri varustusega bussi. Mõni kandraamil haavatu nõuab, et ta saaks enne sõitu veel suitsetada. Neile võimaldatakse see. Katja toetab Ženjat, kes on talle väga tänulik. Nende omavaheline suhe on väga emotsionaalne.

Ukraina õpetaja peab varjama oma emotsioone

Ühe Karpaatide külakooli õpetaja annab 1. septembril esimese tunni. Ta on väga innovatiivne laste tähelepanu köitmisel. Kui lapsed väsivad, paneb ta nad hoopis tantsima. Kuid õpetajate toas saame teada, et sisemiselt oli ta väga pinges. Tema enda poeg on sõdimas, ta teab, et tema klassis on mõnel lapsel isa sõdimas ja seal on ka üks poiss, kes põgenes vanematega koos sõja eest. Õpetaja peab tegema kõik, et need emotsioonid ei kahjustaks õppetööd. Kui tulevad pühad, küpsetab ta koos teiste naistega rindele koduseid vareenikuid, mis sõidavad kohalike vabatahtlike alusel otse rindele.

Iga päev on kusagil ka matused. Vabaduse eest makstakse kõrget hinda.

